

وَعَلَىٰ عَبْدِ الْمَسِيحِ الْمَوْعُودِ

تَحَمَّدُهُ وَنُصَلِّي عَلَىٰ رَسُولِهِ الْكَرِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ਖੁਲਾਸਾ ਖੁਤਬਾ ਜੁਮਆ 02.10.2020

ਵੱਲੋਂ : ਨਜ਼ਾਰਤ ਨਸ਼ਰੋ ਇਸ਼ਾਅਤ ਕਾਦੀਆਂ

ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਮਰਤਬਾ ਰਖੱਣ ਵਾਲੇ ਬਦਰ ਦੇ ਸਹਾਬੀ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਬਿਨ ਜਿਰਾਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦੇ ਸਦਗੁਣਾ ਦਾ ਇਮਾਨ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜ਼ਿਕਰ

ਸਯੱਦਨਾ ਹਜ਼ਰਤ ਅਮੀਰੁਲ ਮੋਮਿਨੀਨ ਖਲੀਫ਼ਾਤੁਲ ਮਸੀਹ ਖ਼ਾਮਿਸ ਅਯੱਦਾਹੁਲੱਹ ਤਆਲਾ ਬਿਨਸਰਿਹਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਦੇ ਜੁਮਏ ਦੇ ਖੁਤਬੇ ਦਾ ਸਾਰ ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਨੇ 2 ਅਕਤੂਬਰ 2020 ਈ. ਨੂੰ ਮਸਜਿਦ ਮੁਬਾਰਕ, ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ (ਬਰਤਾਨੀਆ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ أَفَمَا بَعْدَ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. مَا لِكَ يَوْمِ الدِّينِ. إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ. اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ. صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ.

ਤਸੱਹੁਦ, ਤਉਜ਼ ਅਤੇ ਸੂਰਤ ਫ਼ਾਤਿਹਾ ਦੀ ਤਲਾਵਤ ਦੇ ਬਾਦ ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਅਯੱਦਾਹੁਲੱਹ ਤਆਲਾ ਬਿ ਨਸਰਿਹਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਬਦਰੀ ਸਹਾਬਾ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਜ ਜਿਹੜੇ ਸਹਾਬੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਹਨ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਬਿ ਜਿਰਾਹ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਬਿਨ ਜਿਰਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ਆਮਿਰ ਬਿਨ ਅਬਦੁਲੱਹ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਅਬਦੁਲੱਹ ਬਿਨ ਜਿਰਾਹ ਸੀ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਆਪਣੀ ਗੋਤ ਦੇ ਸਬਬ ਬਹੁਤੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹਨ ਜੱਦਕਿ ਆਪ ਆਪਣੇ ਵੰਸ਼ ਨੂੰ ਆਪ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜਿਰਾਹ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਅਮੀਮਾ ਬਿੰਤ ਗ਼ਨਮ ਸੀ ਆਪ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕੁਰੈਸ਼ ਦੇ ਕਬੀਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਨੂ ਹਾਸ਼ਮ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਹਾਰਸ ਬਿਨ ਫ਼ਹਰ ਨਾਲ ਸੀ । ਇਹਨਾ ਦਾ ਕੱਦ ਲੰਮਾ ਸੀ, ਸ਼ਰੀਰ ਵੱਜੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਦੁਬਲੇ ਪਤਲੇ ਸੀ ਅਤੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਪਰ ਮਾਸ ਘੱਟ ਸੀ । ਸਾਹਮਣੇ ਦੇ ਦੋ ਦੰਦ ਉਹਦ ਦੀ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਤੀਰਾਂ ਦੇ ਫਸੇ ਹੋਏ ਕਿਲੱਾਂ ਨੂੰ ਕਢੋਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਟੁੱਟ ਗਏ ਸਨ । ਆਪ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤੀ ਘਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪ ਖਜ਼ਾਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਬਿਨ ਜਿਰਾਹ ਨੇ ਕਈ ਵਿਆਹ ਕੀਤੇ ਸਨ ਪਰ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਤਾਨ ਹੋਈ । ਆਪ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਸਨ । ਇਕ ਦਾ ਨਾਂ ਯਜ਼ੀਦ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦਾ ਨਾਂ ਉਮੈਰ ਸੀ । ਹਜ਼ਰਤ ਉਬੈਦਹ ਉਹਨਾ ਦੱਸ ਸਹਾਬਾ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਨੂੰ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਵਰਗ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਨੂੰ 'ਅਸ਼ਰਾ ਮੁਬਸ਼ਰਾ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੁਰੈਸ਼ ਦੇ ਬਾਰਸੂਖ, ਆਰਰਣਕ ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਜਨਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਇਸਲਾਮ ਕੁਬੂਲ ਕੀਤਾ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਹੁਣੇ ਤੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾਰੇ ਅਰਕਮ ਵਿੱਚ ਪਨਾਹ ਲਈ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਸਨ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਬਿਨ ਜਿਰਾਹ ਦਾ ਇਸਲਾਮ ਲਿਅਉਣ ਵਿੱਚ ਨੌਵਾਂ ਨੰਬਰ ਹੈ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਨਸ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹਰ ਇਕ ਉਮੱਤ ਦਾ ਇਕ

ਅਮੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਉਮੱਤ ਦਾ ਅਮੀਨ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਬਿਨ ਜਿਰਾਹ ਹਨ । ਇਕ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਬਿਨ ਜਿਰਾਹ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਿਆ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, (هَذَا امينٌ هذه الأمة) ਹਾਜ਼ਾ ਅਮੀਨੁਨ ਹਾਜ਼ਲ ਉਮੱਤਿ । ਇਹ ਇਸ ਉਮੱਤ ਦਾ ਅਮੀਨ ਹੈ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਹੁਰੈਰਾ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅਬੂ ਬਕਰ, ਉਮਰ, ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਬਿਨ ਜਿਰਾਹ, ਉਸੈਦ ਬਿਨ ਹਜ਼ੀਰ, ਸਾਬਿਤ ਬਿਨ ਕੈਸ ਬਿਨ ਸ਼ਮਾਸ, ਮਆਜ਼ ਬਿਨ ਜਬਲ ਅਤੇ ਮਆਜ਼ ਬਿਨ ਉਮਰੋ ਬਿਨ ਜਮੂਹ ਕਿੰਨ੍ਹੇ ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ ਆਪਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ । ਇਸ ਵਾਰ ਹਜ਼ਰਤ ਆਇਸ਼ਾ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਆਪਣੇ ਬਾਦ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਕਿਸਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ? ਇਸ 'ਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਆਇਸ਼ਾ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੂੰ । ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦੇ ਬਾਦ ਕਿਸਨੂੰ ? ਹਜ਼ਰਤ ਆਇਸ਼ਾ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੂੰ । ਤਾਂ ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦੇ ਬਾਦ ਕਿਸਨੂੰ ਤਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਆਇਸ਼ਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਬਿਨ ਜਿਰਾਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੂੰ । ਹਜ਼ਰਤ ਆਇਸ਼ਾ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹਾ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹਾ ਐਨ੍ਹੀ ਮਹਾਨਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹਾ ਕਰਦੀ ਸਨ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਸਮੇਂ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਜੀਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹੋ ਹੀ ਖਲੀਫ਼ਾ ਹੁੰਦੇ । ਆਪ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਹਬਸੇ ਦੀ ਹਿਜਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਮਦੀਨੇ ਹਿਜਰਤ ਕਰਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਆਂਹਜ਼ਰ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਖਿੜ ਖਿੜਾ ਉਠਿਆ, ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੇ ਅੰਗੇ ਵੱਧਕੇ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਨੇ ਬਦਰ ਤੇ ਉਹਦ ਦੀ ਜੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲਿਆ । ਬਦਰ ਦੀ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਦੀ ਉਮਰ 41 ਸਾਲ ਸੀ । ਬਦਰ ਦੀ ਜੰਗ ਦੇ ਦਿਨ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੈਦਾਨੇ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਆਏ ਅਤੇ ਆਪਦਾ ਪਿਤਾ ਅਬਦੁਲੱਹ ਕੁਫ਼ਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੈਦਾਨੇ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਆਇਆ । ਬਾਪ ਬੇਟਾ ਆਹਮਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਤੋਹੀਦ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਉਪੱਰ ਗ਼ਾਲਬ ਆਈ ਅਤੇ ਅਬਦੁਲੱਹ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ।

ਉਹਦ ਦੀ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ ਜੋ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੇ ਕੋਲ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇ, ਜੱਦ ਲੋਕ ਖਿੰਡ ਪੁੰਡ ਗਏ ਸਨ । ਜੁਲਕਾਅਦਾ ਛੇ ਹਿਜਰੀ ਵਿੱਚ ਹੁਦੈਬੀਆਂ ਦੀ ਸੁਲਾਹ (ਸੰਧੀ ਨਾਮੇ) ਸਮੇਂ ਜੱਦ ਸੰਧੀ ਨਾਮਾ ਲਿੱਖਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਸੰਧੀ ਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਾਪੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਵੱਜੋਂ ਦੋਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨਤ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ । ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ।

ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਸਰਾਯਾ (ਅਜਿਹੇ ਜੱਥੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹਮੱਦ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਆਪ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸਨ) ਵਿੱਚ ਭਿਜਵਾਇਆ ਸੀ । ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਸਰਿਯਾ 'ਜ਼ਾਤੁਲ ਸਲਾਸਲ' ਹੈ । ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ ਬਿਨ ਆਸ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦੀ ਕਮਕ (ਫੌਜੀ ਮਦਦ) ਭੇਜਣ ਦੀ ਬਿਨਤੀ 'ਤੇ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਦੋ ਸੌ ਮਹਾਜ਼ਰਾਂ ਤੇ ਅੰਸਾਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਟੋਲੀ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਲਈ ਭਿਜਵਾਈ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਮਰੋ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾ ਰਲਣ ਅਤੇ ਮਤਿਭੇਦ ਨ ਕਰਨ । ਹਜ਼ਰਤ ਉਬੈਦਹ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਮਰਤਬੇ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਅਗਵਾਈ ਯੋਗ ਸਨ ਪਰ ਜੱਦ ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰੋ ਬਿਨ ਆਸ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੇ ਹੱਠ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਫੌਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਮੈਂ ਹੀ ਕਰਾਂਗਾ ਤਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਰਜ਼ੀ

ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਹਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਅਤਿਅੰਤ ਬਹਾਦੁਰੀ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣਾ ਵਿਰੁਧ ਜੰਗ ਲੜਦੇ ਰਹੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋਈ । ਜੱਦ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਬਾਦ ਮਦੀਨੇ ਵਾਪਸ ਆਏ ਤਾਂ ਆਪ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਨਲਮ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਬਿਨ ਜਿਰਾਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ (رَضِيَ اللهُ عَنْهُ) ਰਹਿਮਲੱਹੁ ਅਬਾ ਅਬੈਦਹ ਕਿ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ 'ਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਮਿਆਰ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਸਯੱਦ ਜੈਨੁਲ ਆਬਿਦੀਨ ਵਲੀ ਉਲੱਹ ਸ਼ਾਹ ਸਾਹਬ ਸਰਯਾ ਸੈਫੁਲ ਬਹਰ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਐਨਹੁ ਇਸ ਦੇ ਅਮੀਰ (ਆਗੂ) ਸਨ । ਇਬਨੇ ਸਅਦ ਦੇ ਸਰਯਾਤੁਲ ਖਬਤ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ ਇਸਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ । 'ਖਬਤ' ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਰੁੱਖ ਦੇ ਪੱਤੇ । ਮਾਰਗ ਦਾ ਰਾਸ਼ਨ ਖਤਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੁਜਾਹਿਦਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤੇ ਖਾਣੇ ਪਏ ਸਨ । ਇਬਨੇ ਸਅਦ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਰਜਬ ਅੱਠ ਹਿਜਰੀ ਦੱਸੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਮਾਨਾ ਸੁਲਾਹ ਹੁਦੈਬੀਆ (ਹੁਦੈਬੀਆ ਦੀ ਸੰਧੀ) ਦਾ ਸੀ । ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਦੂਰ ਦਰਸ਼ੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵੱਜੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬੱਲ ਸੈਫੁਲ ਬਹਰ ਵਿੱਚ ਭਿਜਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਾਮ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਜੱਥੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਛੇੜ ਛਾੜ ਨ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕੁਰੈਸ਼ ਦੇ ਹੱਥ ਸੰਧੀ ਦੇ ਨੁਕਸ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨ ਲੱਗ ਜਾਏ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਹੁਰੈਰਾ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੱਕੇ ਦੀ ਫ਼ਤਹ ਦੇ ਦਿਨ ਰਸੂਲੁਲੱਹੁ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਆਏ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੱਕੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ । ਹਜ਼ਰਤ ਜੁਬੈਰ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੂੰ ਲਸ਼ਕਰ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਖਾਲਿਦ ਬਿਨ ਵਲੀਦ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਨੂੰ ਪੈਦਲ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਢਲਵੀ ਵਾਦੀ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਬਣਾਇਆ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਹੁਰੈਰਾ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਸੂਲੁਲੱਹੁ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਬਹਿਰੀਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜਜ਼ੀਏ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਜੱਦ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਜਜ਼ੀਆ ਲੈਕੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਤਾਂ ਆਪ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਸੋ, ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਓ ਅਤੇ ਇਹ ਆਸ ਰੱਖੋ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਹੈ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਮੁਥਾਜੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ ਸਗੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਖੋਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਲਾਲਚ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਓ । ਮੈਂਨੂੰ ਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਪੈਕੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਲਾਕ ਨ ਕਰ ਲਓ । ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਸੋ, ਇਹ ਤਾੜਨਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖੱਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੜਤਾਲ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਲ ਤਾਂ ਆਉਣਗੇ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮਾਲ ਦੇ ਸਬਬ ਅਪਣੇ ਦੀਨ (ਧਰਮ) ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ।

ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦਾ ਇਹ ਸਥਾਨ ਸੀ ਕਿ ਰਸੂਲੁਲੱਹੁ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਬਾਦ ਆਪਣੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਦਾ ਨਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਲਈ ਸੁਝਾਉ ਕੀਤਾ । ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਜੀਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾ ਲਈ ਨਾਂਮਾਕਣ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੀ ਉਮੱਤ ਦੇ ਅਮੀਨ ਸਨ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਜੱਦ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਦੀ ਗੱਦੀ ਉੱਪਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾ ਨੇ ਬੈਤੁਲ ਮਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦੇ ਜ਼ਿੱਮੇ ਲਾਇਆ । 13 ਹਿਜਰੀ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਵੱਲ ਲਸ਼ਕਰ ਦਾ ਅਮੀਰ ਬਣਾਕੇ ਭੇਜਿਆ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮਾਬ ਨੂੰ ਫ਼ਤਹ ਕੀਤਾ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਦ ਆਪ ਨੇ ਜਾਬਿਆ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਿੱਥੇ ਰੋਮੀਓ ਦਾ ਵੱਡਾ ਲਸ਼ਕਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ । ਇਸ 'ਤੇ

ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਮਦਦ ਲਈ ਬਿਨਤੀ ਕੀਤੀ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਾਲਿਦ ਬਿਨ ਵਲੀਦ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੂੰ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਦੇ ਲਸ਼ਕਰ ਦਾ ਅਮੀਰ ਬਣਾਕੇ ਉਹਨਾ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਭੇਜਿਆ । ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਾਲਿਦ ਬਿਨ ਵਲੀਦ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੂੰ ਪਤਰ ਲਿੱਖਿਆ ਕਿ ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ ਮੈਂ ਇਸ ਅਮਾਰਤ (ਅਗਵਾਈ) ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨ ਹੀ ਮੇਰੀ ਇਛਾ ਸੀ । ਆਪ ਦਾ ਉਹੋ ਸਥਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ । ਆਪ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਹਨ ਅਸੀਂ ਆਪਦੀ ਵੱਡਿਆਈ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਨ ਆਪ ਦੇ ਮਸ਼ਵਰਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਡ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ । ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ । ਇਹ ਦੇਖੋ ਇਹ ਹੈ ਮੋਮਨਾ ਜਿਹੀ ਸ਼ਾਨ । ਦੋਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵਿਨਮਤਾ ਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਟਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਦ ਇਸਲਾਮੀ ਲਸ਼ਕਰ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਜਨਾਦੀਨ, ਫ਼ਹਲ, ਦਮਿਸ਼ਕ, ਲਾਜ਼ਕੀਆ ਆਦਿ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਤਹ ਕੀਤਾ । ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਉੱਪਰ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਦ ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਾਲਿਦ ਬਿਨ ਵਲੀਦ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੂੰ ਸਿਪਾਸਾਲਾਰ ਤੋਂ ਮਾਜ਼ੂਲ ਕਰਕੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਉਬੈਦਹ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਨੂੰ ਸਿਪਾਸਾਲਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ । ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਬਾਕੀ ਇਨਸ਼ਾਅਲੱਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਚੱਲੇਗਾ ।

ਜੁਮਏ ਦੇ ਖ਼ੁਤਬੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਅਹਮਦੀਆਂ ਲਈ ਅੱਜਕੱਲ ਬਹੁਤ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰੋ । ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੋਲਵੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੇ। ਉੱਥੇ ਫ਼ਿਰ ਵਿਰੋਧਤਾ ਦੀ ਕਰੜੀ ਲਹਿਰ ਆਈ ਹੋਈ ਹੈ । ਕਾਨੂਨ ਦੇ ਰੱਖਿਅਕ ਨ ਕੇਵਲ ਇਹ ਕਿ ਨਿਆਏ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਮੋਲਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਿਥਰਤਾ ਸੰਭਵਤਾ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲ ਜਾਏ ਪਰ ਇਹ ਉਹਨਾ ਦੀ ਭੁੱਲ ਹੈ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੇਤੇ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਚੀਜ਼ ਉਹਨਾ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣੇਗੀ । ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਹਨਾ ਕਸ਼ਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਇਨਸ਼ਾ ਅਲੱਹ ਰੱਬ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਲੰਘ ਜਾਵਾਂਗੇ ਪਰ ਇਹਨਾ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਜੇਕਰ ਇਹ ਨ ਮੁੜੇ ਤਾਂ ਇਹਨਾ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਨਿਸਚਿਤ ਹੈ । ਸੋ, ਅਹਮਦੀ ਅੱਜਕੱਲ ਬਹੁਤ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰਨ ਕਿ ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਇਹ ਔਕੁੜਾਂ ਦੂਰ ਕਰੇ। ਰੱਬ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧ ਵਧਾਉਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਹਮਦੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਹਮਦੀ ਵੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਦੀ ਮਦਦ ਤੇ ਤਾਈਦ ਛੇਤੀ ਆ ਜਾਏ ਅਤੇ ਇਹਨਾ ਔਕੁੜਾਂ ਤੋਂ ਓਥੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਹਮਦੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕਣ ।

الْحَمْدُ لِلَّهِ مُحَمَّدًا وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنُؤْمِنُ بِهِ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَنَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَنَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، عِبَادَ اللَّهِ رَحِمَهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ أَدْكُرُوا اللَّهَ يَدْكُرْكُمْ وَأَدْعُواهُ يُسْتَجِبْ لَكُمْ وَلَنْ كُرَّ اللَّهُ أَكْبُرُ

Khulasa Khutba Jumma 02.10.2020

Delivered By : Hadhrat Khalifatul Masih Vth (atba)

Summarized by : Majlis Ansarullah Bharat

Tarnslated by : Shamshad Ahmad Eden, from Punjabi Desk

From : Nazarat Nashr-o-Isha'at Qadian-143516, Distt. Gurdaspur, Punjab (INDIA)